

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Анотація. В тезах доповіді розкривається сутність поняття економічної ефективності. Наведено важливість існування державних підприємств в ринковій економіці та підходи до організації їх діяльності в розвинутих країнах.

Ключові слова: економічна ефективність, економічний прибуток, ринок, державні підприємства.

WAYS TO INCREASE THE EFFICIENCY OF FUNCTIONING OF STATE ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS

Abstract. The abstracts of the report reveal the essence of the concept of economic efficiency. The importance of the existence of state-owned enterprises in a market economy and approaches to the organization of their activities in developed countries are presented.

Key words: economic efficiency, economic profit, market, state enterprises.

В сучасних умовах ефективності економіки країни є агрегованим результатом функціонування суб'єктів господарювання в усіх сферах і галузях народного господарства країни. Проблема функціонування підприємств в сучасних умовах є актуальною та потребує деталізованого аналізу. А саме, в контексті визначення основних критеріїв функціонування суб'єктів господарювання як ринкової категорії. Проблема ускладнюється за рахунок теоретичної неоднозначності трактування сутності економічної категорії «ефективність», яка в залежності від напрямку економічної школи конкретизуються в неоднозначних сенсах. Для оцінки ж рівня ефективності пропонується широкий методичний інструментарій.

Дане питання розглядали такі вчені, як відомий сучасний економіст Дж. Стігліц, вітчизняний теоретик В. Базилевич, В. Савченко, М. Клінов.

Економічна ефективність - це досягнення найбільших результатів при найменших затратах живої і матеріалізованої праці [3]. Вона характеризується результативністю всього суспільного виробництва. Таке розуміння економічної ефективності лягло в основу досліджень А.Г. Гончарука [2, с.57]. При цьому зміст даної категорії, на його думку, як на макрорівні так і на мікрорівні може бути розкрито цілу низку показників. Набір показників, а також методика їх вимірювання, на наш погляд, не дуже коректні - відсутня розшифровка доданків формул. Але, найголовніше, що обрані показники використовуються в абсолютних вимірах. Однак, оцінка рівня ефективності може бути достовірною на основі динаміки та зростання обраних показників. На наш погляд, в першу чергу треба відрізнити критерій ефективності і показники ефективності. Критерієм ефективності національної економіки виступає приріст продуктивності суспільної праці, яка може бути досягнута тільки за рахунок ефективного розподілу національних ресурсів.

Критерієм же ефективності функціонування суб'єктів господарювання в контексті ринкових категорій стає отримання економічного прибутку. Ефективність виробнича в контексті ринкових категорій повинна оцінюватися показником економічної прибутковості, а точніше темпами приросту економічного прибутку. Треба ще й підкреслити, що формування розмірів економічного прибутку тісно пов'язане з вибором галузі та її типу, як ринкової структури [2, с.59].

Частка підприємств державної форми власності у формуванні ВВП країн лідерах економічного розвитку, таких як Італії, Канади, Англії, становить 15 %, Німеччина та США – до 20 %, Польщі – близько 25 %. З урахуванням комунального господарства, частка державного сектору України сягає

37%. В той же час, як стверджує, Міністерства економічного розвитку України, 60% державних підприємств є неефективними [4, с. 104].

Правовий статус державних підприємств у різних країнах відзначається великою різноманітністю. При цьому в жодній країні, як правило, немає єдиного законодавчого акту, який би регулював діяльність усіх державних підприємств. Практично кожне підприємство створюється і діє на основі спеціальної постанови державних установ, які регламентують методи контролю та управління з боку держави, а також регулюють фінансові і майнові відносини з державою та ринком. Так, за допомогою системи законів про державні підприємства та компанії, у Великобританії повністю побудоване поведіння всього державного сектора національної економіки, причому змодельовано виходячи з особливостей кожного підприємства. Один закон про державне підприємство поширюється на державний авіаційний концерн і державну взуттєву фабрику, а також всю національну залізничну систему. Зрозумілою в британській системі є роль галузевих міністерств, які створені не для того, щоб давати державним підприємствам вказівки, а з метою контролю за виконанням чинного законодавства [2].

Виправити ситуацію з ефективністю державних підприємств в Україні можна шляхом створення дієвого механізму управління державним сектором економіки. Такий механізм повинен базуватися на пріоритетах управління державною власністю та на ефективному застосуванні фінансових інструментів впливу.

Висновки. Таким чином, дослідивши поняття та функції державних підприємств, можна зробити висновок про їх необхідність, доцільність та вагомість існування в сучасних ринкових умовах. Це пояснюється тим, що держава має бути гарантом стабільності, недоторканності та правопорядку, а державні підприємства є засобом досягнення цього, оскільки саме вони спроможні протистояти стихійним силам ринку та діяти там, де приватний власник є неефективний. Водночас, варто наголосити, що основним призначенням державних підприємств, крім надання товарів, послуг і благ, є досягнення економічного та соціального ефекту в країні, що є запорукою захисту держави, її загальнонаціональних інтересів, цілісності, правопорядку і безпеки. Очевидно, що зазначені висновки є вельми важливими в аспекті розробки і запровадження загальної програми розвитку державних підприємств в Україні з огляду на поглиблення ринкових реформ та формування нової розвинутої ринкової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гладченко Л.І. Особливості проблем ефективності Функціонування підприємств / Л.І. Гладченко // Економіка промисловості. -2015. - №4. - С.52-55
2. Гончарук А.Г. Розробка, моделювання та оцінка комплексного показника економічної ефективності суспільного виробництва /А.Г.Гончарук // Одеський політехнічний університет. - 2006. - №1.-С.57-62
3. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Київ: Знання, 2007. 1072 с.
4. Таранич О.В. Ефективність управління об'єктами державного сектору України / О.В. Таранич, О.П. Ярошенко // Економіка і організація управління – 2019. - № 1 (33). – С. 103-109.

Болгов Владислав Євгенович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедр підприємництва, корпоративної та просторової економіки Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, e-mail: v.bolgov@donnu.edu.ua

Гуменчук Максим Сергійович, студент 1-го курсу ОП магістр, спеціальність 051, Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, e-mail: humenchuk.m@donnu.edu.ua

Bolgov Vladislav Evgenovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Departments of Administration, Corporate and Spacious Economics Donetsk National University named after Vasyl Stus, Vinnytsia, e-mail: v.bolgov@donnu.ua

Gumenchuk Maksim Sergiyivna, 1st year student of EP Master, specialty 051, Donetsk National University named after Vasyl Stus, Vinnytsya, e-mail: humenchuk.m@donnu.edu.ua